

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-42.
Rokopisov ne vračamo, —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.958.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Liubljana, ponedeljek 13. februarja 1939

Cena posamezni
številki din 1.50

Problemi pa- sivne Slovenije

Že več ko sto let je, kar mora iti del naravnega naraščanja Slove-
nije s trehuhom za kruhom po
svetu, ker Slovenija ne more vse-
ga prebivalstva prehraniti. Sicer
je res, da bi se mogla agrarna pa-
sivnost Slovenije nekoliko zmanj-
šati, če bi se izvršile vse potreb-
ne melioracije in če bi se bolj po-
speševalo kmetijstvo. Žal pa mo-
ramo ugotoviti, da pospešujejo
kmetijstvo v Sloveniji le lokalne
in samoupravne oblasti, dočim je
pomoč iz centrale silno majhna
in se skoraj omejuje le na premi-
ranje živine in razne majhne pod-
pore kmetijskim in zadržnim or-
ganizacijam. Kaj večjega se ne
stori in zato še vedno doživlja-
mo, da odnašajo Mura, Savinja in
druge reke zemljo kmetiskim po-
sestnikom.

Ker je Slovenija agrarno pa-
sivna dežela, mora zato gledati,
da dobi drugod zasluzek, da more
prehraniti svoje prebivalstvo. Z
industrializacijo bi to mogla do-
seči in v resnici se je industrija
v Sloveniji tudi lepo razvila. V
zadnjem času pa opažamo, da in-
dustrializacija Slovenije nazaduje,
da so se začele industrije seliti
na jug in da Slovenija v industrijs-
kem razvoju vedno bolj zastaja.
Bilo bi napačno, če ne bi priznali,
da ima del krivde za to tudi Slo-
venija sama. Tako nekatere obči-
ne čezmerno obremenjujejo indu-
strijo, drugod zopet ne skrbe, da
bi z raznimi ugodnostmi privabili
industrijo. Še dolgo pa to ni glav-
ni vzrok, da se seli industrija na
jug ter v centrum države, temveč
je ta v tem, ker se iz centra drž-
ave sistematično dela za indu-
strializacijo osrednjih pokrajin,
dočim se za industrializacijo Slo-
venije nič ne stori, temveč se celo
pod izgovorom njene obmejne lege
njen razvoj ovira. Tudi s tem mo-
ra računati Slovenija in temu pri-
merno uravnati svoje postopanje.

Poleg industrializacije bi mogla
Slovenija dobiti nov vir dohodkov
iz tujkega prometa. V resnici ni
v vsej državi pokrajine, ki bi ime-
la za tujski promet toliko pogojev
kot Slovenija. Toda tudi tujski
promet se v Sloveniji ne more raz-
viti in zakaj se ne more razviti,
je bilo na zadnjem zasedanju ba-
novinskega turističnega sveta do-
volj jasno povedano.

Tujski promet je odvisen od
prometnih zvez. Te pa so v Slo-
veniji vse prej kot dobre. Naše
železnice vozijo počasneje, kakor
so vozile pred desetletji, ker se
železniške proge ne popravijo.
Kako pa je s cestami, o tem sploh
ni treba govoriti. Leta in leta že
vsa Slovenija soglasno poudarja,
da je avtomobilska cesta od av-
strijske meje do Sušaka prvi po-
goj za razvoj tujkega prometa,
danes smo po tolikih obljubah na
tem, da bo ta cesta gotova v pet-
najstih letih. A še to je optimistič-
no mnenje, saj smo videli, da je mi-
sel o zgraditvi železniške zveze iz
Kočevja proti Sušaku že zaspala,
pa čeprav je bila zakonjena.

Pozicija Slovenije se tako stal-
no slabša in vedno je isti vzrok
tega slabšanja: v mnogo premelem
zanimanju centrale za potrebe Slo-
venije, čeprav je na drugi strani
deležna Slovenija pri plačevanju
dajatev kar pretirane pažnje. Do-
čim druge pokrajine napredujejo
po številu prebivalstva in po svoji
gospodarski moči, more Slovenija

le ugotoviti, da v tem napredku
za njimi silno zastaja in da se
njena pozicija vsako leto slabša.

Vedno pa je vzrok isti, ker cen-
trala preveč priteguje na sebe in

ne pušča periferiji tega, kar ta za
svoje življenje nujno potrebuje.
Ne preostaja zato Sloveniji nič
drugega, kakor da se bori za zma-
go samoupravne misli, da bo mo-

gla vsaj z onimi sredstvi, ki so
njena, delati za svoj napredek in
razvoj. Ne politična, temveč živ-
ljenjska nujnost je za Slovenijo boj
za samoupravo!

ostajanje prirastka v Sloveniji.
Jugoslavija poveča svoje prebival-
stvo v petih letih za eno Slovenijo,
Slovenija komaj v desetih letih za
eno Ljubljano, oziroma le za štiri-
deset tisoč.

Nazorno se kaže slika zaposle-
nosti po letih starosti in poročenih
članih v podatkih SUZORja, kate-
re je primerjal predavatelj z gra-
fikoni Zedinjenih držav, Anglije
in Avstralije. Iz teh je razvidno,
da je število porok tesno zvezano
z napredovanjem ali nazadovanjem
gospodarstva. Za naše prebival-
stvo je važno, da doseže vsako leto
v Jugoslaviji starost 15. let 270.000
oseb, v Sloveniji 21.000. Od tega
gre za obnovo odpadlih zaposlen-
cev 3/4, za naraščanje 2/4, kar je
seveda različno v kmetijskih in v
drugih strokah. Po podatkih gre
1/3 kmečkega prirastka v mestne
poklice, kar se navadno imenuje
beg z dežele v mesto. Prav o tem
pojavu je podal predavatelj docela
svoje zrelišče, h kateremu se o
priliki še povrnemo.

Iz številk o novih eksistencah in
prirastku je razvidno, da naše
kmečko prebivalstvo narašča, ne
more pa ustvariti novih eksisten-
ci, ni več dela in ni več narejenega.
Po mnenju predavatelja ne gre
umetno ustvarjati nove kmetije,
ker ni zemlje, razen male rezerve
gozda. Že sto let se zato prebival-
stvo Slovenije več na deželi ne
množi in če se upošteva ta real-
nost kot osnovno dejstvo, potem je
edini naš izhod industrializacija.
Od izvoza je mogoč napredek de-
žele.

Za delovno moč važna sestava
prebivalstva po letih je pri nas
takale: na sto oseb je 32 otrok do
14. leta, 7 od 15. do 19. leta, 10 nad
60letnih, 16 pa poročenih žen med
20. in 60. letom. Ostalih 35 oseb v
starosti 20 do 60 let je torej za-
poslenih z zasluzkom in preživlja
vse. Za uravnavo brezposelnosti
je to važen podatek, ker brez-
poselni laže prebijajo v okviru
rodbine.

Katere veje gospodarstva sprejemajo prirastek?

Po predavateljevih podatkih se
razvoj obrtov kot takih ne da
umetno dvigniti nad potrebe de-
žele, zato je tudi število obratov
zelo padlo po višku v letu 1931.
Izučevanje mladine je zato treba
drugače usmeriti, kot pa se je do-
slej svetovalo. Omejene so tudi
možnosti trgovine. Že iz tega sledi,
da je edini izhod industrija.

Za industrijo značilni so podatki
o zvezi med razvojem plač in raz-
vojem zaposlenosti, ki sta vzpo-
redna. Prav tako je očitna vzpo-
rednost zaposlitve z razvojem iz-
voza. Med industrijami pa je zo-
pet pri nas vidno, da ne napre-
duje kovinska, da so padli denarni
zavodi, da gozdno-žagarska indu-
strija ne kaže večjih možnosti. Pač
pa je mogoč večji napredek v pre-
delovalni lesni industriji, za kar
se je premalo delalo. Stalne so
gradnje nad zemljo in sorodne
veje, železnice in ceste napredu-
jejo z javnimi deli, majhen je dvig
v kožni in oblačilni industriji, v
gostinstvu in za ženske važni hi-
gieni. Edina res napredujoča mož-
nost zaposlovanja je bila v tekstil-
ni industriji, ki sprejema letno po
1000 novih moči, in deloma je na-
predovala industrija kože in kav-
čuka. Posebej je šteti dvig števila
hišne služinčadi.

V Sloveniji zaposlimo po zava-
rovalnih podatkih do 2000 nara-
ščaja, 1770 zavarovanih pri OUZD

Papež Pij XI. na mrtvaškem odru

Smrt papeža je izzvala na vsem svetu največje
sočutje

V starosti 82 let, potem ko je
17 let in štiri dni z velikimi uspe-
hi vodil katoliško cerkev, je umrl
v petek ob 5:31 zjutraj papež
Pij XI.

Pred dvema letoma je začel bo-
lehati, a se v Castel Gandolfu po-
pravil, vendar ne popolnoma. Pre-
tekli teden pa se je nekoliko pre-
hladil, dobil nato astmo in srčni
krč, premagal prvo krizo, okrog
4. ure zjutraj pa je dobil nov na-
pad, ki je bil tako hud, da so
zdravniki izgubili vsako upanje.
Ohranil je še do zadnjega popolno
prisotnost duha in je še malo pred
svojo smrtjo blagoslovil vse na-
vzočne, med katerimi je bil tudi
drž. tajnik kardinal Pacelli. Kakor
poročajo listi, so bile njegove zad-
nje besede »Mir, mir, o Jezus!«

Pokojnega papeža prištevajo ka-
toliška cerkev med svoje največje
in najpomembnejše poveljatelje. Ta-
ko ga vzporeja veliki francoski
učenjaki Maritain z Gregorjem VII.
in Inocencem III. A tudi nekato-
liški svet govori s polnim prizna-
njem o velikem liku pokojnega po-
glavarja katoliške cerkve ter zlasti
poudarja njegove velike zasluge
za ohranitev miru. V tem oziru so
zlasti omembe vredne besede mi-
nistrskega predsednika Chamber-
laina, ki je v januarju obiskal pa-
peža, ki mu je pri tej priliki dejal:

»Znajte, da Vam govori umira-
joči človek. Nadaljujte s svojim
delom za mir. Rad bi doživel uspeh
Vašega dela in Vaših naporov.
Toda vem, da tega ne bom več do-
živel. Naj Vsemogočni Bog blago-
slovi Vaš trud za mir med na-
rodmi.«

Min. predsednik Chamberlain je
dejal o tem svojem obisku kasne-
je, da je bil zanj največji dogodek
v življenju in da nikdar ne bo
pozabil na trenutek, ko mu je si-
volasi starček, ki se ga je že opri-
jemala bolezen, govoril o napo-
rih, ki jih je treba storiti, da se
ohrani mir.

Mir je bilo glavno prizadevanje
papeža Pija XI., a prav tako od-
ločno se je boril za spoštovanje
človeških pravic in to svoje visoko
stališče dosledno poudarjal proti
vsem. Znani so njegovi opomini na
politične voditelje, da te pravice
spoštujejo.

Pokojni poglavar katoliške cer-
kve je živel v časih, ko je morala
njegova cerkev prestati velike pre-
izkušnje po vsem svetu in ko so
se vodile krvave vojne vseh psov
po svetu. Njegova historična za-
sluga, da je tudi v teh časih
neprestano opominjal na najvišje
verske resnice in s tem obvaroval
krščanski omiki njene temelje v
vsej čistosti.

Papež Pij XI. je zato užival po
vsem svetu največji ugled in spo-
štovanje, kar se je tudi ob njegovi
smrti posebno vidno pokazalo. Iz
vseh krajev sveta, od vseh vladar-
jev in zastopnikov narodov priha-
jajo v Rim neprestano sožalje iz-
jave. Izrekel je svoje sožalje tudi
naš dvor, prav tako pa tudi nova
vlada in vsi zastopniki naših prvih
kulturnih in nacionalnih organi-
zacij. Na vseh državnih poslopih
vise v Jugoslaviji zastave na pol
droga.

Posebno globoko pa je zadela
vest o papeževi smrti globoko ver-
ni slovenski narod. Z vseh hiš v
Ljubljani vise črne zastave.

Iz življenja papeža Pija XI.

Achilles Ratti, tako se je pisal
papež Pij XI. pred svojo izvolitvi-
jo za papeža, je bil rojen 31. maja
1857. v Desio pri Milanu kot sin
tkalskega mojstra. S pomočjo svo-
jega strica duhovnika je študiral
mladi Ratti v raznih kolegijih in
bil l. 1879. posvečen na Gregorijani
za duhovnika. Po končani bogo-
slovni fakulteti je postal l. 1882.
profesor na semenišču v Milanu.
V tistih letih se je živo zanimal
za alpinizem in bil znan kot eden

najboljših planincev. Njegova knji-
ga o njegovih alpskih izletih je
prevedena v vse večje jezike. Po-
zneje je bil imenovan kot skrip-
tor, nato pa kot konservator slavne
knjižnice »Ambrosiane«. L. 1907.
je postal njen prefekt ter prišel
kot tak v stik z učenjaki iz vsega
sveta. Štiri leta kasneje je postal
ravnatelj Vatikanske knjižnice.

Papež Benedikt XV. je imel v
prefekta svoje knjižnice veliko za-
upanje in mu poveril l. 1918. zelo
težko in delikatno diplomatsko mi-
sijo apostolskega vizitatorja za
Poljsko. Svojo nalogo je odlično iz-
vedel ter bil zato l. 1919. imeno-
van za apostolskega nuncija v
Varšavi. Istočasno je bil posvečen
tudi v nadškofa.

Po smrti milanskega kardinala
Ferrarija je imenoval papež Be-
nedikt XV. za njegovega nasledni-
ka Rattija ter ga kmalu nato ime-
noval tudi za kardinala.

Po smrti Benedikta XV. je bil
pri 14. glasovanju izvoljen kardi-
nal Ratti za papeža. Od 53 glasov
je dobil 42 glasov, torej znatno
več, kakor pa sta znašali predpi-
sani dve tretjini.

Po svoji izvolitvi je blagoslovil
vernike z zunanega balkona cer-
kve sv. Petra ter s tem prelomil
50 letno tradicijo. Sklenil je spo-
razum z italijansko vlado. Vatikan
je postal svobodna samostojna dr-
žava ter so se s tem nehali časi
»vatikanskega ujetništva«. Sklenil
je nadalje še celo vrsto konkorda-
tov, med drugim tudi s Hitlerjevo
Nemčijo.

Pokojni papež Pij XI. je izdal
celo vrsto okrožnic o vseh važnej-
ših vprašanjih ter so te okrožnice
postale temelj za ves katoliški
svet, a imele velik vpliv tudi na
ostali kulturni svet. S posebno
vnemo je deloval za napredek ka-
toliške akcije, katere ustanovitelj
je bil.

Gibanje prebivalstva v Sloveniji

in njegova razdelitev po poklicih
Iz predavanja tajnika Del. zbornice F. Uratnika

V četrtek se je pod vodstvom
univ. prof. dr. A. Gosarja vršilo
v dvorani Delavske zbornice dru-
go predavanje Socialno-ekonom-
skega instituta, ki si je izbral za
nalogo proučevanje slovenskega
gospodarstva in pripravo delovne-
ga načrta za bližnjo prihodnost.
V tej smeri je g. Uratnik opisal
razvoj prebivalstva in razložil na-
stajajoče probleme.

Predavatelj je obravnaval vso
snov s pomočjo diagramov in gra-
fikonov, ki so izredno ponazorili
celotno sliko. Kakor je omenil, so
ga na sistematično proučevanje
ljudske statistike navedli praksa
pri reševanju stanovanjske krize
po vojni in pojavi brezposelnosti
v veliki gospodarski krizi. Po vrsti
je prikazal naraščanje prebival-
stva v Jugoslaviji in v sami Slo-

veniji, ki je padlo na vsakih tisoč
oseb od 29 na 21. V piramidah za
leti 1921. in 1931., in to po petlet-
nih skupinah, je razvidno, da je
padec še vedno normalen, ker je
bilo v vojnih letih manj rojstev in
se takratni rod, ki zdaj dozoreva,
izkazuje tudi z manjšim številom
porok, povečano pa je to še zaradi
zadnje gospodarske krize. V sploš-
nem pa je najvažnejši pojav za-

in 300 v samostojnih obratih, 2000 pa redno izseljujemo. Dosedanji gospodarski uspehi torej niso v skladu s prirastkom prebivalstva in odtok je naraven (v Jugoslavijo oziroma ven). Na kmetih je ljudstvo izgubilo na zaslužku in že strada. Jasno je, da torej dobri nauki tu ne pomagajo in da je treba iskati novih poti. Eno pot je našel odtok zadnje čase v selitvi v Nemčijo, kjer vlada začasna konjunktura. Toda prav ta črni odtok ilustrira sedanje naše kočljivo stanje.

Prijeti moramo predvsem resneje vprašanje emigracije. Uvesti bi se moralo koncentrirano izseljevanje. Upoštevati je treba, da imajo druge banovine še večji prirastek in da konkurira naša delovna moč le zaradi večje izobrazbe. Naše izseljevanje v tujino pa je brez stalnosti, na deželo se ne selijo nikjer in se zato razgube in izgube tudi narodno, pri čemer samo poučevanje slovenščine nič ne pomaga.

Pogoji za industrializacijo Jugoslavije

so splošno ugodni in tako tudi za Slovenijo. Treba pa je predvsem proučiti vsa podeželska vprašanja, da bi se dvignilo poljedelstvo kot konsument za industrijske izdelke. Nagla industrializacija bi tedaj mogla prevzemati ves naš ljudski prirastek. Težišče vprašanja je po predavateljevem mnenju v razmahu predelovalne industrije po načrtu, in to podobno, kakor se že razvija tekstilna industrija, medtem ko bi se kovinska industrija zaradi hude tuje konkurence težje uveljavila. Za dvig industrije nam ne smejo biti potrebne žrtve prebude. Konferenca o uvedbi svobode na blagovnem trgu so pokazale, da brez svobode v zaposlitvi še ne bo mednarodnega napredka. Mogoče pa je v svoji državi uvesti načrtno gospodarstvo.

Za uspešnost dela v tej smeri si je določil Soc. ekonomski institut sledeče naloge: pokazati vsa dejstva, ker je treba upoštevati vse hkrati. Pričeti je treba usmerjati inteligenčni naraščaj, sile in zaposlitev; voditi emigracijo in sicer tudi v kmetijske poklice, jo organizirati. Za pripravo sestavlja zavod statistiko prebivalstva in proučuje njegove potrebe. Napake liberalizma so bile v bistvu te, da je bil brez računa in brez pregleda in da ni upošteval gibanja dohodkov ljudstva kot vzroka v zakonu ponudbe in povpraševanja. Ta zakon je zato kot regulator že odpovedal. Začeti je treba gledati na gospodarstvo zaradi ljudi in ga vzporejati.

Kratka debata je pokazala, da je globoko zasnovano predavanje napravilo na občinstvo močan vtis in prineslo mnogo novega. Kot glavno vprašanje pa se je ponavljal predvsem dvom, ali je pri nas dovolj smisla za izvedbo primerne gospodarskega načrta, in kako bi se dalo doseči pri odločitvah čim hitrejši več razumevanja za potrebe celote.

Nova banovinska cesta

se začne letos graditi iz Maribora v Ptuj po levem bregu Drave. Po desnem bregu poteka državna cesta, ki pa je v zelo slabem stanju in je tudi preveč obremenjena. Vzdolž Drave je sicer na levem bregu že banovinska cesta med Mariborom in Ptujem preko Vurberga, ima pa mnogo hudih klanecv in ovinkov ter je precej ozka, tako da za večji promet ne prihaja v poštev. Načrt predvideva razširjenje stare ceste do klanca pod Vurbergom, potem pa zapusti trasa staro smer in poteka skoraj vedno po ravnini do Ptuja. Nova cesta bo za 2 kilometra krajša od dosedanje in bo veljala 2 milijona dinarjev. Komisija banke uprave si je teren že ogledala in sedaj se bodo izdelali podrobni načrti. Kakor naglašajo, se bodo dela začela še letos.

Novi cenik I.—V. trvdke Pinter & Lenard, železnina v Mariboru

Tvrška Pinter & Lenard v Mariboru je koncem leta 1938. izdala svoj cenik, ki je v resnici reprezentativno delo.

Cenik obsega 400 strani in ima naslednje dele: I. Splošno, II. Orodje, III. Okovje, IV. Kuhinjska posoda, V. Peči in štedilniki. — Cenik kaže, da je tvrška veliko žrtvovala za izdajo res lepega in vzornega cenika, ki bi bil vreden velikega ugleda, katerega uživa tvrška na našem trgu. Obseg velikega truda in skrajno zamudnega dela nam dokazuje tudi to, da je tvrška, kakor nam piše v sprememnem pismu, delala na ceniku polna tri leta. Ceniku se pa tudi pozna, da je bil delan in sestavljen z veliko ljubeznijo in velikim stvarnim poznavanjem materije.

Predvsem moramo pohvaliti vzoren tisk tiskarne Hinko Sax v Mariboru, ki je pokazala ravno s tem cenikom, da je kos še tako kompliciranemu delu. Tisk je razločen in tabele pregledne. Številne slike so jako nazorno in lepo natisnjene. Notranja ureditev je smotrena. Posamezni predmeti so navedeni najprej z debelim tiskom v slovenskem in hrvaškem jeziku; označba predmetov je navedena v oklepaju z drobnim tiskom tudi v nemškem jeziku, kar smatramo za nekako koncesijo naši starejši ge-

neraciji, ki je zrastle z nemško terminologijo. Ostali tekst cenika je samo slovenski. Potemtakem je tvrška izdala po vojni prvi slovenski cenik v železninski stroki. S tem je omogočila, da bomo tudi Slovenci dobili enkrat res slovensko označbo vseh predmetov, orodja itd. Po izdaji tega cenika ni več opravičljivo, če se za označbo posameznih predmetov poslužujemo nemškega ali nemško popačenega naziva.

Zanimali smo se, kako je firma označila razno orodje, gospodarske predmete, kuhinjske potrebščine. Videli smo, da se je poslužila povsod raznih nazivov, kolikor so se pri nas že udomačili. Kjer takih nazivov v slovenščini še nimamo, oziroma kjer še niso udomačeni, jih je, kolikor smo se mogli prepričati, nadomestila z razumljivimi novimi izrazi, ki se utegnejo udomačiti v naši terminologiji, ker so prav srečno izbrani. Kjer smo v zadregi, kaj naj novi izraz pomeni, nam slika pokaže, kakšen predmet je hotela tvrška označiti z novim nazivom oziroma izrazom. Priznati moramo, da smo cenik ravno radi terminologije skeptično vzeli v roke. Toda že površen pregled nam je pokazal, da je knjiga tudi v tem pogledu vzorna. Tvrška se je res potrudila, da nam navede

kolikor mogoče umljive izraze. Sicer se nam je zdel eden ali drug izraz na prvi pogled nenavaden, toda pri premišljevanju, kako bi ga boljše nadomestili, smo prišli do prepričanja, da je tvrška res od raznih izrazov izbrala one, ki so najboljše, najprikladnejše in najbolj razumljive.

Preglednost cenika povečuje v izdatni meri izčrpno kazalo v slovenskem, hrvaškem in nemškem jeziku.

Prav veseli nas, da moremo zabeležiti tako izdaten napredek naše slovenske tvrške. Napredka ne pomeni samo za firmo, temveč je zbog izbrane terminologije cenik tudi s slovenskega stališča velik korak naprej. Tvrška je s svojim cenikom pokazala, da je bogato asortirana in da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam, katere je danes mogoče staviti v železarski stroki.

Želimo ji, da bi ji cenik bogato izplačal veliki trud, ki ga je imela z izdajo, da bi slovenski trgovci pridno segali po njem in se ga tudi v obilni meri posluževali. Naša iskrena želja je, da bi tvrška Pinter & Lenard posnemala tudi druge železarske stroke in vsaj nekaj pripomogle, da se terminologija v slovenščini ustanovi in udomači.

Vprašanje naše zunanje trgovine

Sodelovanje državnih gospodarskih ustanov

V kabinetu trgovinskega ministarstva je bila pod predsedstvom trg. ministra Tomića konferenca, katere so se udeležili guverner Nar. banke dr. Radosavljevič, gen. direktor Prizada Edo Marković, zastopnik upravnika Zavoda za pospeševanje zun. trgovine Andrič in svet. trg. min. Djordjevič. Konferenco je sklical trgovinski minister, da pride do intimnega sodelovanja med Narodno banko, trg. ministrom, Prizadom in Zavodom. Na konferenci se je izrekla želja, da bi vse te ustanove v vseh zun. trgovinskih vprašanjih nastopale sporazumno, ker vsa ta vprašanja zadevajo interese vsega narodnega gospodarstva. Zlasti se je naglasila želja, da Nar. banka glede vseh devizno-političnih ukrepov predhodno zasliši druge vplivne gospodarske činitelje.

K tej vesti moramo pripomniti, da se je treba naravnost čuditi, če tega sodelovanja doslej še ni bilo. Če kdo, potem bi vsaj vse državne gospodarske ustanove morale voditi eno trgovinsko politiko. Konferenca pa dokazuje, da dosedaj emotne drž. trgovinske politike ni bilo, temveč je vsaka državna gospodarska ustanova vodila svojo trgovinsko politiko. Samo naravno je, če potem tudi naša trgovinska politika ni bila uspešna in če smo zlasti glede devizno-političnih odredb doživljali vedno nova presenečenja.

Mislimo, da pa še vedno ne zadostuje, če se doseže sodelovanje vseh državnih gospodarskih ustanov, temveč je potrebno, da pridemo do sporazumnega sodelovanja vseh državnih in vseh glavnih zasebnih gospodarskih ustanov glede vseh vprašanj, ki se tičejo naše zunanje trgovinske politike. Šele v tem primeru bodo temelji te politike res na dobrih temeljih, šele v tem primeru pa bodo tudi v resnici upoštevani interesi vseh naših glavnih gospodarskih panog.

Sodelovanje samo drž. gospodarskih ustanov more povzročiti, da se bo še bolj utrdil birokratizem v gospodarski politiki. Nikjer pa ni birokratizem tako zgrešen, ko v gospodarskih vprašanjih. Zato ne le sodelovanje gospodarskih ustanov, temveč tudi vseh zasebnih gospodarskih organizacij, zlasti zbornic, Zvez trgovskih združenj itd.

A tudi sodelovanje vse javnosti bi bilo potrebno. Zato pa je treba tudi časopisju omogočiti, da s svojo konstruktivno kritiko sodeluje pri urejanju gospodarskih vprašanj. Marsikatera škoda bi se obvarovali, če bi mogli tudi naši časopisi prosto sodelovati pri določevanju naše gospodarske in zlasti zunanje-trgovinske politike. Zato pa se naj to sodelovanje tudi ne odklanja, temveč treba naravnost delati na to, da pride do tega sodelovanja.

Zasedanje trg. ind. zbornic v Beogradu

V Beogradu se je končala dne 9. februarja seja vseh trgovinsko-industrijskih zbornic v državi. Za ljubljansko zbornico se je udeležil seje gen. tajnik Ivan Mohorič. Konferenco je vodil podpredsednik trgovinske zbornice v Beogradu Voja Petković. Na konferenci so bile zastopane vse zbornice razen splitske in podgoriške.

Konferenca je najprej razpravljala o vprašanju reforme davka

na poslovni promet za les in drva ter je izdelala načrt za nadaljnje proučevanje in za rešitev tega vprašanja. Glede davka na poslovni promet, ki ga plačujejo izvozniki za proizvode, katere prodajajo Prizadu, je bilo soglasno sklenjeno, da bi se ta promet na vsak način moral oprostiti plačevanja tega davka.

Posebno podrobno je razpravljala konferenca o pavšaliranju

pridobnine za male trgovce. Ko so se proučili vsi momenti, ki so v zvezi s tem vprašanjem, je bilo sklenjeno, da predlože zbornice to vprašanje pred svoje pristojne forume.

Soglasno se je ugotovila potreba, da se čimprej izvolijo člani ravateljstev in nadzorstev pri zavodih delavskega zavarovanja. Na vsak način naj bi se storilo vsaj to, da bodo posamezne gospodarske skupine zastopane v dotičnih zastopih sorazmerno njih zainteresiranosti, oziroma njih prispevkom za dotični organ delavskega zavarovanja.

Konferenca je nadalje ugotovila, da nastajajo za zbornične pripadnike velike škode, ker je informacijska služba o raznih pogojih sedanje naše zunanje trgovinske politike zelo nepopolna in počasna. Zato se želi, da se takoj začne izvajati resolucija o reorganizaciji informacijske službe Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine kakor je bila predlagana že v novembru 1937.

Nato je konferenca izdelala skupne pripombe k osnutku novega carinskega zakona, ki ga je dostavilo finančno ministristvo vsem zbornicam v izjavo.

Govorilo se je tudi o nujnosti volitev v ustanove delavskega zavarovanja.

Posebno pažnjo je posvetila konferenca vprašanju tečaja nemške klirinške marke. Mnogo se je na konferenci razpravljalo tudi o kreditiranju gospodarstva po državnih denarnih zavodih.

Sklenjeno je bilo, da se konferenca znova sestane dne 21. februarja v Novem Sadu ter se bo na tej konferenci razpravljalo samo o osnutku novega carinskega zakona.

Delegati zbornic so obiskali tudi guvernerja Narodne banke ter govorili z njim o raznih vprašanjih iz delokroga Narodne banke. O številnih aktualnih davčnih vprašanjih pa so konferirali zastopniki zbornic z načelnikom davčnega oddelka v finančnem ministristvu dr. Sladovićem.

O sklepih konference so poročali delegati tudi trg. ministru.

Opozarjamo na današnji oglas Prometne banke d. d. v Ljubljani ter jo toplo priporočamo vsem cenjenim naročnikom.

Politične vesti

Konferenca Balkanske zveze, ki bi se morala začeti 16. februarja, je odgojena zaradi sprememb v jugoslovanski vladi.

Iz Grške se poroča, da ni izključeno, da pride do spremembe režima, ker je vlada Metaksasa med narodom neprijljuba.

Romunski zunanji minister Gafencu obišče Varšavo meseca marca.

Romunska policija je odkrila komplot, ki so ga organizirali člani bivše »Železne garde« proti notranjemu ministru Calinescu. 20. februarja, na obletnico nove romunske ustave, bi čakali člani garde na več krajih ministra Calinesca z ročnimi granatami. Policija je aretirala 25 ljudi.

Romunski državni podtajnik za tisk je potrdil vest časopisov, da Zidje ne morejo postati člani vladne stranke »Fronta narodne obnove«.

Napovedanega obiska francoskega zunanjega ministra Bonnetta ne bo, ker se boje nemški odgovorni državniki, da bi moglo to potovanje vzbuditi v Italiji nezaupanje.

Francoski parlament se sestane 15. aprila, da izvoli novega predsednika francoske republike.

Za vrhovnega poveljnika vseh francoskih vojnih sil je bil imenovan načelnik glavnega generalnega štaba general Gamelin.

Pariška policija je izvršila hišno preiskavo pri treh nemških novinarjih v Parizu ter nato dva aretirala. Oba prideta pred sodišče.

Emery, bivši prvi lord admiraltete in bivši angleški kolonialni minister, je ustanovil pred kratkim v spodnji zbornici odbor za obrambo kolonij. Sedaj je stopil v stik tudi s francoskimi kolonialnimi krogi ter imel v Parizu govor, v katerem je odločno nastopil proti vrnitvi kolonij Nemčiji. Poudaril je nujno potrebo najožjega sodelovanja Francije in Vel. Britanije na vseh poljih.

Dočim si Francija in Vel. Britanija zelo prizadevata, da bi se sklenilo premirje v Španiji, se oba španska tabora pripravljata z vso naglico na odločilno borbo. Gen. Franco je svoje čete že odpoklical iz Katalonije in pripravlja ofenzivo na dolgi fronti.

Ker so Angleži posredovali pri zasedbi Minorke, svare nemški listi generala Franca, da ne zaupa zapadnim velesilam, ki da mu hočejo izvititi zmago iz rok. Listi nadalje naglašajo, da se more general Franco popolnoma zanesti na nemško in italijansko podporo in da mu bo ta zadostovala. Nemški listi seveda tudi odobravajo, da je Mussolini povečal pogoje za umik italijanskih čet iz Španije.

Po nekaterih vesteh bosta Francija in Vel. Britanija priznali vlado gen. Franca po padcu Madrida, po drugih vesteh pa že v kratkem brez ozira na potek vojnih dogodkov. Francoska vlada bo sklepala o priznanju vlade gen. Franca v torek, angleška pa v sredo, da bi mogel v četrtek francoski poslanik že izročiti svoja poverilna pisma.

General Miaja, ki je postal vrhovni poveljnik vseh španskih republikanskih čet, je izjavil, da se bo republikanska Španija borila še nadalje in da ne bo odnehala. Dejal je, da ima pol milijona vojakov na fronti, pol milijona pa v rezervi. Vojska je izvrstno disciplinirana in more vzdržati borbe.

Preds. republikanske vlade Negrin se je vrnil v Madrid, ki je zopet postal sedež republikanske vlade.

Vsi Španci morajo po naredbi guvernerja zapustiti Gibraltar, ker se delajo v mestu nove utrdbe in novo letališče.

Ministrski predsednik Spaak je vrnil mandat, ker ni mogel premagati vseh težav, ki so povzročile vladno krizo. Mandat za sestavo nove vlade je dobil nato Henry Jaspar, član katoliške stranke.

Vsi poskusi, da bi se odpravila sedanja belgijska vladna kriza, so se ponesrečili. Prof. Martens je izjavil, da nikakor ne bo odstopil in da vztraja na svojem imenovanju za člana flamske akademije.

Japonci so izkrcali svoje čete na južnem delu otoka Hajnan, ki leži nasproti francoski Indokiniji. Japonci utemeljujejo svoj korak s tem, da je bila zasedba otoka iz vojaških razlogov neobhodno potrebna, ker se more samo na ta način preprečiti, da bi dobivala Kitajska iz Indokine orožje. Zastopnik japonskega zunanjega ministra je izjavil novinarjem, da o zasedbi otoka Francija ni bila obveščena, pač pa Italija in Nemčija.

Francoska vlada je zahtevala od japonske vlade pojasnila o vzrokih, značaju in trajanju zasedbe otoka Hajnan.

V japonsko pomorsko oporišče na Koreji Rasin, ki leži nasproti Vladivostoku, je prišlo več japonskih vojnih ladij, ki ostanejo tam, dokler se ne končajo japonsko-sovjetska pogajanja zaradi ribolova.

Denarstvo

8% Blair dosegel nominalno vrednost

V preteklem tednu je večina tečajev drž. vrednostnih papirjev napredovala, razen vojne škode. Kako so se gibal tečaji, kaže naslednja tabela:

	3. II.	10. II.
	din	din
vojna škoda	473,25	471,75
7% investicijsko	100,50	101,—
4% agrarne	61,—	61,—
6% begluške	90,—	90,25
6% dalmat. agr.	89,75	90,—
7% Blair	92,—	94,25
8% Blair	98,50	100,50
7% Seligman	100,—	100,—
7% stabilizacijsko	98,—	99,25

Tečaj angleškega funta in nemške klirinške marke sta neizpremenjena. Narodna banka je ves teden prodajala funte ter intervenirala v korist klirinške marke, ki je ohranila tečaj 13,80 din. V terminski kupitji je padel njen tečaj na 13,60.

Državni papirji za nalaganje poslovnih rezerv

Finančno ministrstvo je izdalo seznam državnih vrednostnih papirjev, v katere se morejo nalagati v smislu uredbe poslovne rezerve in rezervni skladj zavarovalnic in socialnih ustanov. — Ti papirji so:

- 4% agrarne obveznice iz l. 1921.
 - 7% investicijsko posojilo iz leta 1921,
 - 2% vojna škoda,
 - 6% begluške obveznice,
 - 6% dalmatinske agrarne obveznice,
 - 4% kmetijske iz l. 1934,
 - 7 in 8% Blairovo posojilo,
 - 7% obveznice Drž. hip. banke,
 - 7% stabilizacijsko posojilo.
- Obveznice in zadolžnice zunanjih državnih in po državi zajamčenih posojil, če so njih kuponi plačljivi v dinarjih in se z njimi more kupčevati na domačih borzah. Ti so: 4% renta iz leta 1895., 5% monopolno posojilo iz l. 1902, 4-5% renta iz l. 1906 in l. 1909, 5% posojilo iz l. 1922.

Nova ureditev kritja bankovcev na Poljskem

Upravni svet Poljske banke je sklenil, da se uvede na Poljskem podoben sistem kritja bankovcev, kakor je v navadi v Angliji in v skandinavskih deželah. Določil se namreč maksimalni znesek bankovcev in obvez na pokaz, ki ne potrebuje kritja. Ta znesek je določen na 800 milijonov zlotov. Upravni svet pa more ta znesek povečati na 1200 milijonov zlotov. Nad ta znesek izdani bankovci in prevzete obveze na pokaz pa morajo biti krite z zlatom z najmanj 40 odstotki. (Dosedaj je bilo minimalno kritje določeno na 30 odstotkov.)

Poljska banka more pri nespremenjeni sedanji zlati podlogi dvigniti obtok bankovcev za 330 milijonov zlotov oziroma za 730 milijonov, če se maksimalni nekriti obtok poveča na 1200 milijonov. Ker znaša sedanji obtok bankovcev 1340 milijonov (zlata podloga pa 4463 milijona zlotov), bi se mogel obtok bankovcev povečati na 2 milijardi zlotov. Zaradi izredno ostrih deviznih predpisov na Poljskem se ni bati, da bi zaradi tega trpel tečaj poljske valute.

Druga sprememba, ki jo je sklenil upravni svet banke, določa, da se zviša brezobrestni kredit vlade od 100 na 150 milijonov zlotov. Doselej so smeli znašati zakladni listi le desetino vsega meničnega portfelja banke. Ker so menična posojila znašala povprečno 600—800 milijonov, se je moglo diskontirati zakladnih listov le za 60—80 milijonov zlotov.

Te spremembe mora potrditi še občni zbor delničarjev, ki bo dne

13. februarja. Ker pa ima vlada absolutno večino, ni nobenega dvoma, da bodo vsi sklepi upravne sveta potrjeni.

Guverner Češkoslovaške narodne banke dr. Engliš je odstopil, ker je potekla njegova petletna funkcijska doba. Izrekel je željo, da bi se mogel zopet posvetiti gospodarski

stolici na brnski univerzi, kjer bi nadaljeval svoja predavanja o narodnem gospodarstvu in o finančni stroki.

Nemški državni tajnik Brinckmann je sklical h konferenci vse direktorje nemških kreditnih zavodov ter jim razložil novo politiko Reichsbanke. Poudaril je, da Hitler nikakor ne bo dopustil inflacije. Glede devizne politike je izjavil, da so bile za izvoz že do-

voljene nekatere olajšave. Znižane so bile tudi nekatere takse in znižana je bila tudi obrestna mera.

Število denarnih zavodov v Nemčiji stalno pada. Koncem leta 1925. je bilo v Nemčiji še 1406 denarnih zavodov, koncem lanskega leta pa jih je bilo skupno z onimi v Avstriji samo še 564. Padanje števila denarnih zavodov je posledica večje delavnosti velikih denarnih zavodov.

Bilanca „Francoske banke“

Splošno zboljšanje gospodarstva in stabilnost valute

Obračun državne francoske banke je že po tradiciji zelo umerjen. To velja še posebno za letošnje poročilo, ko je postala Banque de France po reformi res »Banka Francije«, kljub temu pa obsega to poročilo zelo zanimive podatke in smernice, med temi zlasti odstavek o stabilnosti valute. Prvi del poročila se nanaša na delovanje banke same v l. 1938.; drugi del govori o splošnem finančnem in gospodarskem razvoju; tretji pa nakazuje temeljna načela bodoče valutne politike.

Znani so napori emisijske banke v zadnjih težkih letih za pomoč zasebnemu in državnemu gospodarstvu, za poživitev proizvodnje in javnega kredita. Najvažnejša je bila intervencija banke v septembrski mednarodni krizi, ko je prihranila vladi nevarnosti tudi le delnega moratorija. Banka je eskomptirala v septembru za 13 milijard kratkoročnih efektov in bonov, dala državi na razpolago 10 milijard v obliki predumov ter vrgla v obtež nad 22 milijard novih bankovcev. Samo zaradi tega so mogle banke in hranilnice kriti vse zahteve in dvige, ki so zelo naraščali pod vplivom dogodkov, in samo tako so se mogle pokriti tudi dodatne potrebe države, ki jih je povzročila delna mobilizacija.

Vredno je tudi naglasiti, da so bili papirji, predloženi v re-eskompt v tej dobi, popolnoma zdravi, kar je dokaz, da so vso podporo banke za gospodarstvo države omogočile prav za prav zasebne banke, ker so skrbno čuvale likvidnost svojih naložb. Za to, da je francoski kreditni sistem tako sijajno prenesel izredno napetost in preskušnjo, gre zasluga emisij-skemu zavodu, ki je bil na potrebnih višini najizrednejših nalog, in pa temu, da so se neomajno spoštovala osnovna pravila zdravega bančnega poslovanja pri kreditnih ustanovah.

Poročilo opozarja, da je banka omogočila gospodarsko poživitev, uporabljajoč za svoj eskompt in predumje izredno nizko obrestno mero, ki je bila zdaj znižana na 2% in se je le malo spreminjala. Nižina in stalnost obrestne mere sta že načelno važni. Padanje kratkoročnih posojil v zadnjih dveh mesecih leta je ob trajnem dotoku kapitala v državo popolnoma normalno. V nekih primerih bi bilo želeli večjega dviga obrestne stopnje. Eskomptna mera v vsem letu ni presegla 3%.

Beg kapitala je rasel z rastočo inflacijo in važno je tudi, da se v istem času, ko je zavod moral kriti državne potrebe z izdajo novih bankovcev, zelo podražuje in razredča kredit zasebnemu gospodarstvu, kar pa le malo vpliva na gibanje kapitala. Ne sme se torej nizka obrestna mera smatrati kot nesprenmenljiv cilj kreditne politike, katere prožnost je celo bistveni element vsakega svobodnega valutnega režima.

Operacije odprtega trga (open market) po pooblastilu od 17. junija 1938. in s kratkoročnimi javnimi ter zasebnimi papirji za eskompt omenja poročilo le mimogrede. Ti nakupi so uravnavali ponudbo gotovine na denarnem trgu in so do zadnjega poročila banke narasli na 2.239 milijonov frankov.

Eskomptirani papirji, predumji

na vrednostne papirje in kratkoročna posojila na javne vrednostne papirje dosegajo skupaj le 9 in pol milijarde (proti lanskim 16 milijardam). To je znamenje denarne obilice in ravnotežja na trgu kratkoročnega kredita in da je francosko zasebno gospodarstvo ozdravljeno.

Gospodarstvo in finance

Zanimivo je poročilo banke o gospodarstvem in finančnem položaju, ki ugotavlja krepko tendenco rastočega notranjega prometa od oktobra dalje pri vseh svojih klientih, kar je še tembolj pomembno v zvezi z gibanjem mednarodnega kapitala v prid Francije.

Gibanje kapitala se je znatno uravnotežilo. Beg kapitala iz države se je nadaljeval še v dobi januar—april in še vse poletje. Ugotovitev poročila pomeni torej, da je bil ta odliv že zravnšan z dotokom in repatriacijo po okreptvi franka, posebno pa v zadnjih dveh mesecih. Značilno je že to, da v septembru ni bilo izvoza kapitala.

Zboljšala pa se je tudi bilanca dohodkov, in sicer v znatni meri v zunanji trgovini. Zvišanje proizvodnje v nekaterih panogah, večji nakupi v kolonijah in znatno višja vrednost izvoza (posledica visokih domačih cen) so bili glavni vzroki ugodnega razvoja.

Zaradi ravnotežja v splošni bilanci (kapitala in dohodkov) smemo sklepati, da so zlate rezerve Francije skupaj z valutnim stabilizacijskim fondom ostale približno enake kot ob koncu 1937. Takrat se je cenilo zlato izenačevalnega sklada na približno 5 milijard. K

temu je treba prišteti 3.127 milijonov frankov po 43 mgr v vrednosti 4 in pol milijarde. Če vračunamo razvrednotenje franka, je znašal sklad ob koncu leta nad 10 milijard sedanjih frankov in je moral v januarju še naraščati že zaradi nepretrganega dotoka kapitala. To pomeni, da je sedanji tehnični položaj franka izredno ugoden, kakor je bil pred enim letom neugoden.

Guverner in upravni svet banke navajata svoje mnenje o ciljnih valutne politike glede 15 milijard novih predumov (poleg 6.800 milijonov, pripravljenih v novembru), ki jih je banka odobrila državi. Te pripombe so tudi težišče poročila in opozarjajo vlado na že vidne nevarne posledice prevelikih zahtev za francosko valuto. Nadaljnje neravnotežje državnih financ bi »nujno degradiralo veljavost, in tudi če bi bile potrebne še vse večje žrtve, je vendar edina rešitev stabilnost valute, ker brez te ni gospodarskega procvita. Banka je dobila zagotovilo, da se ji bo, ko se povrne na zlato kritje, popolnoma plačal še ostanek dolga iz inflacije.

Splošno mnenje je absolutno za stabilnost veljave. Praksa je pokazala, da elastični ali valujoči denar povzroča le nered, razkroj in druge prevrate. Resnica je prišla na dan in v Franciji je finančni minister dokazal, da so bile upravičene žrtve, ki jih je zahteval od naroda za rešitev franka. Tudi Anglija nastopa odločno proti špekulaciji. Izjava Francoske banke pomeni torej zaključno sodbo v tem vprašanju.

Razvoj poliske zunanje trgovine

Lansko leto je znašala poljska zunanja trgovina po uradnih podatkih 2-48 proti 2-44 milijarde zlotov v letu 1937. Uvoz je dosegel 1-3 (predlanskim 1-24) in izvoz 1-18 (1-19) milijarde. Pasiva bilance se je zvišala od 58'8 na 115 milijonov. Vzrok tega naraščanja primanjkljaja je večji uvoz, potreben zaradi pospešene industrializacije države.

Doslej se še ni posrečilo dvigniti sorazmerno tudi izvoz, ker se mora poljski izvoz boriti s čedalje večjimi težkočami na tujih trgih. To zadeva zlasti izvoz gotovih izdelkov, ki so postali poleg kmetijskih predmetov že važen del celotnega gospodarstva v Poljski. — Tuji izdelki še vedno po kakovosti presegajo te poljske industrijske izdelke, nič manjša pa ni prednost tuje finančne in trgovinske organizacije. Velike industrijske države so že vse uvedle sistem izvoznih nagrad, oz. premij za izdelke.

Poseben pomen ima v poljski bilanci padanje izvoza surovin, predvsem premoga in koka, ki je v devetih mesecih lani kakor predlanskim sam prinesel po 12 milijonov zlotov.

Glavni delež izvoza odpada na žito. Lani pa se je moral zaradi nizkih zalog ta izvoz celo omejiti. Poznejša dobra letina ni mogla popraviti izvoza, ker so bile cene doslej prenizke. Nekaj je pa narasel izvoz masla, jaje in slanine.

Za bodoči zunanji promet ni videti ugodnejših znakov, posebno

pa bo vplivala negativno na izvoz živil že sama priključitev pasivnega okraja ob Olsi, ki ga je dobila Poljska od CSR. Še teže pa ji bo urediti izvoz iz tega rudniškega skladišča, izvoz premoga, železa, jekla in izdelkov. Temu okraju torej »rešitev« ne bo gospodarsko koristila, marveč bolj škodila. Poljska sama tega blaga ne more porabiti.

Predvsem bo torej morala Poljska izvažati olševske predmete in surovine v Češkoslovaško. Deloma bo seveda lahko zahtevala, da se ji na mednarodnem trgu priznajo dosedanje kvote te sosedne države. Verjetno pa je, da se bo ob težavah izvoza moral umetno spet zmanjšati tudi poljski uvoz. V tem smislu se razlaga tudi nova centralizacija uvoznih dovolitev, ki se bo do izdajale samo še iz Varšave. Za uporabo domačih surovin so izdani novi ukrepi. Za pospeševanje izvoza s premijami pa nedostaja finančnih sredstev.

Trgovina Poljske z Nemčijo je lani ugodno napredovala na približno 520 milijonov zl., da je dosegla že prvo mesto. Industrializacija je dala lepo priložnost za uvoz nemških strojnih naprav, kar je še pospešil blagovni kredit v višini 120 milijonov mark. Zato se je uvoz nemških industrijskih izdelkov povečal v 10 mesecih na 100 milijonov (stroji, aparati, električne priprave). Padel pa je uvoz surovin.

Splošno zboljšanje v gospodar-

Tako dober tek vzhuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vo ni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

stvu Poljske je šlo večinoma v prid industrije, ki je napredovala po uradnem indeksu (l. 1928. je 100) od 111 na 116'7. Ustrojna proizvodnja pa je narasla celo za 12-7 na 139'2. Porabna proizvodnja je napredovala samo za 0-9.

Zgubo pa ima kmetijstvo, in sicer se padec dohodka ceni na 250 do 300 milijonov zlotov. Poleg tega je občutna tudi škoda od parkljevke. To stanje še poslabšuje slabo razmerje med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov (škarje). Cene kmetijskih proizvodov so padle od 49'1 na 40-6 odstotka. Iz tega je razumljivo, da se je kupna moč domačega, pretežno kmečkega trga izredno zmanjšala in je konjunktura v Poljski že lani prenehala.

Zunanji promet Poljske, ki gre večinoma čez Gdinjo in Gdansk, je razviden iz sledečih podatkov. — Vsega pomorskega prometa je bilo lani 16'3 milijona ton; od tega skozi Gdansk vsega 7'1 milijona ton, uvoz 1'5 milijona ton, izvoz 5'6 milijona ton; skozi Gdinjo pa vsega 9'18 milijona ton, uvoz 1'53 milij. ton, izvoz 7'65 milij. ton.

Gdansk je torej glede Poljske spet nazadoval in to tudi po vrednosti prometa, kar je glavni vzrok zadnjih nesporazumljenj. Prizadet je baže Gdansk zaradi manjšega prevoza surovin ter manjšega izvoza premoga in lesa skozi to pristanišče in tudi zaradi tega, ker je celo ta promet prešel lani še bolj v roke novih poljskih prevoznih podjetij, namesto dosedaj vladajočih, starih nemških tvrdk. Po dopelj tonaži so stopile lani na prvo mesto v gdanski luki poljske malkerske tvrdke. To je seveda dokaz, da je poljska politika dosegla nasproti Gdanku in Nemčiji vendar že tudi prav lepe uspehe.

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz o premoženju trgovca Emila Blagovića v Ormožu, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Nadalje se odpravlja konkurz o premoženju trgovca Riharda Conradija v Slovenski Bistrici, ker je bila razdeljena vsa masa.

Potrjuje se poravnava, ki jo je sklenil posestnik in trgovec Alojzij Gorenc v Ardrem pri Sv. Duhu. Plača 40% kvoto v dveh polletnih obrokih, od katerih zapade prvi 6 mesecev, drugi pa 12 mesecev po pravomočnosti poravnave.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju posestnice in gostilničarke Ane Turk v Ljubljani. Poravnalni sodnik dr. Štrunkelj, poravnalni upravnik odvetnik dr. Pegan, Narok za sklepanje o poravnavi dne 14. marca ob 9. Rok za oglasitev do 4. marca.

Končano je poravnalno postopanje neprotokolirane trgovke Alojzije Zidar v Litiji.

barva, plesira in kemično snaf oblike, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4.6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Klirinške marke se morajo prodati v 15 dneh

Narodna banka je izdala okroglo, v kateri opozarja, da se ni pravilno izvajala določba, po kateri bi se morale klirinške marke prodati v 15 dneh. Zato je NB izdala obvezna navodila, da se mora 15dnevni rok za prodajo klirinških mark določevati na naslednji način:

Za klirinške čeke, ki jih za vplačane zneske nemških mark v svojo korist dobivajo izvozniki neposredno od Narodne banke, se mora računati 15dnevni rok od dne izdaje čeka in v tem roku se mora ček realizirati. Potemtakem sme pooblaščen zavod, ko izroči izvozniku zavodu v realizacijo na borzi klirinški ček nekaj dni po njegovi izdaji, sprejeti samo s pogojem, da realizira ček v roku, ki še ostaja do 15 dni od dneva izdaje čeka. Če pa je ček predložen zavodu 15. dne po izdaji, ga sme zavod sprejeti pod pogojem, da ga realizira najkasneje v treh dneh.

Za zneske mark, ki jih dovoljuje NB pooblaščenim zavodom in drugim ustanovam po tekočih računih čekovnih mark v korist izvoznikov, se računa 15 dnevni rok od dne dovolitve in se morajo tudi marke po teh računih realizirati v predvidenem roku.

To pa ne velja za terminsko poslovanje s klirinškimi markami, za katere ostanejo v veljavi dosedanja navodila.

Naše terjatve proti Nemčiji padle za 25 milijonov dinarjev

Po zadnjem izkazu so se skoraj vsi naši klirinški računi zmanjšali. Naše terjatve proti Italiji so padle na samo 45.000 din. proti Nemčiji pa so padle za 1,8 milijona mark ali za 25,2 milijona din. Znatno se je znižal tudi naš dolg proti Češkoslovaški in Romuniji. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	8.2.	31.1.
Bolgarska din	1,77	1,77
Italija din	0,04	2,36
Nemčija RM	24,28	26,11
Poljska din	4,73	5,79
Turčija din	17,53	18,28
Španija pezeta	2,93	2,93

Pasivni kliringi:	2.26	2.36
Belgija belg	1,77	1,76
Bolgarska din (tur.)	13,38	15,75
Romunija din	8,00	12,08
Češkoslovaška Kč	101,66	114,48
Švica šv. fr.	2,75	2,80

Zunanja trgovina

Nova trgovinska pogodba med Francijo in Jugoslavijo je bila v Parizu podpisana.

Češko-slovaška vlada je podaljšala do konca meseca vse ugodnosti, ki jih uživa Jugoslavija na podlagi dosedanje trgovinske pogodbe. Te ugodnosti se tičejo zlasti izvoza živine. V kratkem se začne s Češko-Slovaško nova trgovinska pogajanja.

Večje pošiljke nasoljene ribe so bile poslone zadnje dni iz Dalmacije v sušetsko ozemlje. Dunajska »N. Fr. Presse« poroča, da so prišla v Dalmacijo iz sušetskega ozemlja še nova naročila nasoljene ribe.

120 ton našega aluminija je prevzel v Šibeniku parnik »Castello« za Japonsko, kamor izvažamo v zadnjem času aluminij v vedno večji meri.

V bivšo Avstrijo smo izvozili leta 1937. blaga za 848 milijonov din, lani pa le za 305 milijonov, da je padel naš izvoz za skoraj 543 milijonov din.

V italijanskem kliringu je izplačala Narodna banka dne 10. februarja čeke do št. 1030 z dne 4. februarja 1939., v poljskem pa do številke 90 z dne 25. januarja 1939. V bolgarskem in turškem ni sprememb.

Bivši predsednik nemške Reichsbanke dr. Schacht obišče prihodnji mesec balkanske države, da prouči, kako bi se mogel povečati na-

kup Nemčije onih proizvodov, za katere se običajno v Nemčiji vedno večja potreba.

Za dobavo 10.000 ton sladkorja, ki jo je razpisala bolgarska vlada, so prišle ponudbe iz Češko-Slovaške, Nemčije, Belgije in Nizozemske. Bolgarska vlada je sklenila, da dobe pol dobave čehi, pol dobave pa Nemci.

Trgovinski plačilni sporazum je bil sklenjen med Italijo in Nemčijo.

Indeks cen na debelo se je v Italiji v januarju dvignil od 473'72 na 474'24, kupna moč lire pa je istočasno padla od 21'11 na 21'09.

Ker se je ustavil izvoz avstrijskega lesa v Švico, išče ta sedaj les iz drugih držav. Predvsem bi skušala uvažati potrebni les iz Češko-Slovaške, Poljske in Jugoslavije.

Zaradi velikega povpraševanja iz Nemčije je na Češko-Slovaškem narasla cena iglastemu drevju. Izvoz tega drevja v zapadne države se ni posrečil.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

38 — Milan: čebelni vosek, zdravilne rastline.

39 — Pariz: Firma, ki je organizirala finančno službo, ponuja jugoslovanskim tvrdkam svoje usluge za naslednje posle: zasebni kompenzacijski posli, deblokiranje zamrzlih terjatev, finanširanje naročil, kontrola nad njihovimi zastopniki v Franciji.

40 — Liège: igrače (žoge, punčke, mehanične igrače) išče zastopniška tvrdka.

41 — Amsterdam: konzerve, krma, manufaktura, kratko blago, gospodinske potrebščine za izvoz v Nizozemsko Indijo.

42 — Glededon (Anglija): razne proizvode išče zastopniška firma.

43 — Pariz: grahorica,

44 — London: oljate šibre (sončnice in lanenega semena), semena in koruza,

45 — Milan: stavbni les,

46 — Colon (Panama): glasbila, živila, konzerve, novosti išče zastopniška tvrdka,

47 — Milan: suhe deske iz jelovine, bukovine in topolovine za pohištveno industrijo.

48 — Genova: alkohol za izvoz v Etiopijo,

49 — Milan: stavbni les,

50 — London: tekstilno blago (nogavice, moške in ženske, tkanine), preproge,

51 — Jerusalem: živila, zlasti fižol.

52 — Zwolle (Nizozemska): trikotarja, nogavice, čepice in šali,

53 — Johannesburg: furnirano pohištvo,

54 — La Valletta: ponuja se zastopnik za razne proizvode,

55 — Schönbach pri Egru (Sudetengau-Nemčija): perje kokoši in puranov, belo in pisano za okrasja,

56 — Metz (Francija): posteljni puh, svinjske, goveje in telečje kože, volna,

57 — Los Angeles (U. S. A.): sardele v olju,

58 — Montevideo: mehak bel les, loranski bor, slavonski hrast,

59 — Cantù (Italija): orehova debela,

Ponudbe tujega blaga:

5 — Milan: iščejo se zastopniki, ki bi se zanimali za plasiranje v Jugoslaviji patenta za zavarovanje avtomobilov proti tatvinam,

6 — Turin: tvornica išče zastopnika za plasiranje karamelov in konfitir.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Obveščalni odsek Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratniški dom. Pri tem naj navedejo svoje ime in številko, pod katero je ponudba objavljena.

Dobave - licitacije

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 21. februarja ponudbe za dobavo sobnih peči, smole in katrana, svinčenega belila, lak-bencina, angl. kamna, pločevinastih lopatic; 25. februarja ščetk iz žime, sirkovih metel in metlic, raznega orodja, železnih kljuk, raznih čistil, vijakov za les, transmisijjskih jermen; do 27. februarja bombažnih krp, kokosovih otičar, masti za parkete, tekočih čistil ter raznih strokovnih revij.

Direkcija drž. železnice v Ljubljani sprejema do 15. februarja ponudbe za dobavo zložljivih nosilnic za bolnike in 15 ton negašene apna; 16. februarja rešilnih

skrinjic; do 17. februarja za dobavo obvezilnega materiala in drugih zdravilskih potrebščin za sanitetni odsek.

Generalna direkcija drž. železnice v Beogradu sprejema do 1. marca ponudbe za dobavo večje količine domačega premoga.

Dne 16. februarja bo v pisarni referenta inženjerja dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo kavčukastih cevi in cevi za kompresorje.

Razpisane so naslednje licitacije: dne 14. februarja pri komandah mest: Celje, Škofja Loka; 16. februarja Murska Sobota, Ljubljana, Slovenska Bistrica; 18. februarja Dolnja Lendava, Maribor, Bohinjska Bela; 20. februarja Ptuj, Novo mesto in Mojstrana za dobavljanje mesa po garnizijah vojaštva za čas od 1. aprila do 30. septembra t. l.

Dne 14. februarja bo v skladišču glavne carinarnice v Ljubljani licitacija za prodajo blaga, katerega je rok ležanja potekel (razne tkanine, barve, dežniki).

Dne 18. februarja bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo raznih lakov in barv; 23. februarja raznega orodja za avione; 25. februarja usnjenih šoferskih suknjičev in dne 2. marca kavčukastih cevi.

Dne 18. februarja bo pri zavodu »Obličje«, Kruševac licitacija za dobavo železa, pločevine; 20. februarja torbic za maske; 24. februarja centralita; 1. marca toluola in dne 8. marca za napravu skladišče in delavnice.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Doma in po svetu

Iz vladnih krogov se zatrjuje, da se je že 230 poslancev izreklo za vlado Dragiše Cvetkovića.

»Hrvatski dnevnik« piše, da se vladi Cvetkovića nikakor ni treba bati, da bi ji streljala opozicija v hrbet.

Nova vlada je izdala odlok, da se morajo takoj ustaviti vsa preganjanja uradnikov, ker so glasovali za listo dr. Mačka. Nekaj zaradi glasovanja za dr. Mačka premeščenih uradnikov je tudi že bilo imenovanih na svoja prejšnja mesta.

Proračun bo v kratkem predložen skupščini in ga bo morala ta sprejeti že v prvi polovici marca, da ga v drugi sprejme senat. Šele po sprejemu proračuna se bo mogla skupščina posvetiti tudi drugim vprašanjem.

Bivšega jugoslovanskega poslanika v Berlinu in novega jugoslovanskega zunanj. ministra Cincar-Markovića je sprejel v poslovilni avdienci državni kancelar Hitler.

Novi zunanji minister Aleksander Cincar-Marković je prišel v Beograd. Na kolodvoru so ga pozdravili člani vlade in zastopniki prijateljskih držav.

Dr. Fran Kulovec je odložil poslanski mandat in ohranil svoje mesto v senatu.

Ostavko na županska mesta so podali poslanci: Alojzij Mihelič v Celju, Martin Steblovič v Smartnem ob Paki, Ivan Strein v Komendi in Jožef Spindler pri Sv. Ani.

Za namestnika škofa dr. Gnidovca je bil izvoljen kot vikar, ki bo opravljal škofovska opravila do imenovanja novega škofa, msgr. Viktor Zakrajšek, dosedaj župnik v Janjavi na Kosovem.

Za novega starešino vsedrjavne gasilske zveze v Jugoslaviji je bil izvoljen minister Snaj. Seje v Beogradu so se zopet udeležili tudi zastopniki hrvatskih gasilcev. Sprejet je bil njihov predlog, da se uredi gasilska zveza tako, da bo vsaka pokrajinska gasilska zveza popolnoma avtonomna. Končno je bilo sklenjeno, da bo letos vsedrjavni gasilski kongres v dneh od 13. do 15. avgusta v Ljubljani.

Vodilni funkcionarji Jugorasa so na konferenci v Beogradu sklenili, da stori Jugoras sindikalno šolo. Program nove šole je že določen.

»La Dalmatienne« je instalirala v svoji tvornici v Curici pri Šibeniku tri nove peči za proizvodnjo mangansilicida.

Zaradi zmanjšanja poslov bo v podjetjih šipada odpuščenih okoli 7000 delavcev in nameščencev.

Predsednik romunske vlade patriarh Miron je nevarno obol el ter se boje, da bi mogle nastati komplikacije. Patriarh je v 71. letu.

Državlanski zakon je bil spremljen v Romuniji. Izguba državljanstva bo sedaj težja, prav tako pa tudi naturalizacija. Tučji bodo mogli šele po petih letih preizkušnje dobiti vse državljanske pravice. Tudi v javne službe bo sprejet tuj državljan šele pet let potem, ko je dobil romunsko državljanstvo.

V Sofiji je bila na slovesen način otvorjena nemška informacijska pisarna, ki je v resnici podružnica nemških državnih železnice.

Predsednik vlade Chamberlain je sprejel voditelja nemške delovne fronte dr. Leya.

Atentati Ircev po Angliji se nadaljujejo. Angleška policija je zato napravila seznam vseh Ircev v Londonu. Predsednik irske vlade de Valera je dobil od irskih teroristov grožilno pismo, da bodo teroristi nastopili tudi proti njemu, če ne bo z vsjo odločnostjo zahteval vrnitev Ulstra Irski.

Voditelj svobodne evangelijske cerkve v Nemčiji pastor Müller je bil odstavljen, ker je za časa septembrske krize organiziral molitve za mir.

Vladni komisar Burekel je odstavil 6 narodnosocialističnih voditeljev na Dunaju. Vseh okrajnih voditeljev je na Dunaju 10.

Pri občinskih volitvah v Gdinji je doživela poljska vladna stranka težak poraz ter ne bo imela kljub od vlade imenovanim članom večine v občinskem svetu.

Italijanski strokovnjaki so našli v Etiopiji po daljšem iskanju dvoje večjih zlatih ležišč, ki bosta dali 12.000 oz. 9600 kg čistega zlata na leto.

Na petrolejskih poljih v Palestini v Romuniji je nastal ogromen požar ter je že prvi dan zgorelo nad 70.000 ton petroleja.

Delavska pekarna zopet na dražbi

Kakor smo že svoj čas poročali, je bila meseca novembra pr. l. prodana na dražbi Delavska pekarna v Mariboru, ki ima svoje prostore na Tržaški cesti. Kupila jo je zadruga »Delavski dom« za vzkliceno ceno, t. j. za 419.971 din. Novi lastnik pa si je menda premislil, ker je sporočil komisiji za promet z nepremičninami, da ne reflektira na potrditve prodaje. Sedaj je razpisana ponovna javna dražba pekarnice za 3. aprila. Vse naprave se cenijo na 839.943 din. Pekarna je zadolžena za nad pol milijona dinarjev. Tokrat se bo nemara dosegla višja cena, ker se za dražbo zanima nekaj pekov.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 11. februarja objavlja: Odločbo o uradnem priznanju razstave velesejmov v Ljubljani. — Uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o jugoslovanskem portfelju bivšega »Feniksa«, družbe za življenjsko zavarovanje na Dunaju. — Pojasnilo o carinjenju jeklenih udarnih letov za mehanske mlatilnice. — Pojasnilo o carinjenju stearina. — Seznam predmetov, ki se morejo uvažati iz neklirinških držav samo z odobritvijo Narodne banke. — Telefonski promet z Nemčijo. — Pojasnilo o državnih taksah za uporabno dovolitev po gradbenem zakonu in stavbenih redih. — Razne objave iz »Službenih novin«.

Občni zbori

14. redni občni zbor d. d. Centralna vinarna v Ljubljani bo v torek, dne 28. februarja ob pol 16. v prostorih družbe. Vsaj po 25 delnic z nezapadlimi kuponi je treba založiti 6 dni pred občnim zborom pri Vzajemni posojilnici v Ljubljani.

Radio Ljubljana

Torek dne 14. febr. 11.00: Šolska ura: Od Carigrada do Sirije (gđ. Julija Sušteršič) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Narodne pesmi ob spremljevanju orkestra. Poje Friderik Lupša, igra radijski orkester — 14.00: Napovedi — 18.00: Plošče — 18.40: Nov način vzgajanja (doktor Stanko Gogala) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Slovenski vokalni kvintet — 20.45: Harmoniko igra Jože Jurman — 21.30: Plošče — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sreda dne 15. februarja. 12.00: Operetni napevi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Mlad. ura: a) Iz življenja južnoameriških Indijancev (dr. V. Bohinec); b) Nekaj okvirov za slike (Miroslav Zor) — 18.40: Sestav Slovenije po stanovih (Milan Valant) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Prirodopisni kotiček (prof. Fr. Pengov) — 20.00: Plošče — 20.45: Musorgski Ravel: Slike z razstave, simf. suita (plošče) — 21.15: Koncert na violoncelu, čenda Sedlbauer, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Cimermanov kvartet.

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je, da v Vaši trgovini forsirate prodajo »AGA« za masažo s smrekovim ekstraktom. — Nudim Vam najvišji mogoči zaslužek in posebna novoletna darila

Zahtevajte cenik!

„AGA“ za masažo
Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje

Svinjsko mast

Ia eksportno, salame, slanino, znamke Predovič ima stalno v zalogi

Janko Predovič, Ljubljana, Poljanska c. 73

Telefon 21-30

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2

Telefon 21-49

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic — Nakazila
v inozemstvo

Stare in nove vloge izplačuje brez
vsake omejitve

Obrestovanje vlog od 4% do 5%